

Гребешкова Олена Миколаївна,
к.е.н., доцент,
Грабовенко Олександр Володимирович,
аспірант кафедри стратегії підприємств,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», Україна

Hrebeshkova Olena M.
Ph.D., Associate Professor,
SHEE «Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman», Ukraine
Hrabovenko Oleksandr V.,
graduate student,
SHEE «Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman», Ukraine

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

DIVERSIFICATION OF ENTERPRISE IN THE CONTEXT OF ECONOMIC MANAGEMENT

Анотація. Запропоновано розширене трактування дефініції диверсифікації діяльності підприємства. Виділено та охарактеризовано три аспекти для дослідження диверсифікації у розширеному трактуванні — системний, економічний, управлінський. Окреслено зміст економічного управління диверсифікацією діяльності підприємства за умов постіндустріальної економіки.

Ключові слова: диверсифікація, підприємство, управління, економіка, менеджмент.

Summary. Author gives expanded interpretation of the definition of diversification of a company. Three aspects diversification study are characterized in an expanded interpretation — systematic, economic, and administrative. The content of economic management of diversification of a company in the conditions of post-industrial economy is outlined.

Keywords: diversification, business, management, economics and management.

Економіка України переживає складні, кризові процеси, які позначаються у зниженні ефективності діяльності компаній. Однак, не всі підприємства, навіть у межах однієї галузі, відчувають вплив кризових явищ однаково. Підприємства, які спроможні швидко та адекватно відреагувати на зовнішні виклики, оптимізувати структуру своїх витрат, запропонувати споживачам економічні блага (товари, роботи, послуги) належної кількості та якості, здатні забезпечити стабільне функціонування навіть в умовах економічного спаду. Одним із дієвих способів розвитку підприємства за нестабільних та/або кризових умов є диверсифікація.

Незважаючи на широке вживання в економічній літературі, поняття «диверсифікація» залишається неусталеним. Одна з перших робіт щодо пояснення суті диверсифікації належить І. Ансоффу [1], який сформував теоретичне уявлення про диверсифікацію. Вважається, що до активного наукового вживання термін «диверсифікація» увів М. Портер [2]. У контексті ринкової поведінки компанії диверсифікацію вивчали Ф. Котлер, М. Горт, К. Бері та ін. Проблематика диверсифікації як способу розвитку підприємства залишається актуальною і для українських науковців. Зокрема, цим питанням опікувались Н.В. Куденко, О.О. Комільченко, М. Дика, Я.С. Душкевич, Л. В. Левковська та ін. Не можна не відзначити значний науковий внесок у вивчення диверсифікаційних процесів представників кнеувської школи стратегічного управління — професорів А.П. Наливайка [3] та З.Є. Шершньової [4].

Розкриємо визначальні аспекти парадигми диверсифікації діяльності підприємства за умов постіндустріальної економіки.

Виходячи з тенденцій розгортання трендів постіндустріального суспільства (інтелектуалізація всіх сфер буття, прискорення технологічного розвитку, конвергенції галузей і бізнес-сфер, скорочення життєвого циклу всіх товарів, кастомізації продуктів тощо) загострюється проблема пошуку ефективних способів функціонування та розвитку підприємства як первинної ланки економіки. Одним із найперспективніших з них уявляється диверсифікація (від лат. *diversus* — різний і *facere* — робити). У класичному трактуванні під диверсифікацією розуміють вихід підприємства у нові сфери бізнесу (диверсифікація виробництва) та розподіл інвестицій по різних фінансових інструментах (диверсифікація ризику). Але ще на початку ери постіндустріальної економіки І. Ансофф стверджував, що диверсифікація дозволяє компанії використати поточні переваги в нових сферах діяльності [1].

Отже, диверсифікація як спосіб розвитку підприємства може розглядатися у трьох аспектах:

— системному, що дозволяє трактувати диверсифікацію як спосіб приведення у відповідність можливостей підприємства (його потенціалу) до умов господарювання шляхом адаптації або «проактивності» (проактивної поведінки підприємства на ринку [5];

— економічному, у межах якого диверсифікація обумовлює певні вигоди і витрати, співставлення яких дозволяє характеризувати ефективність диверсифікаційних процесів у діяльності підприємства;

— управлінському, що виявляє диферсифікацію як стратегію розвитку підприємства, яка потребує відповідного управлінського забезпечення.

У постіндустріальній економіці диверсифікація — це безперервний процес зростання компанії (у нові сегменти, ринки, продукти, послуги, технології, фінансові інструменти), який потребує відповідного управління з економічною вигодою для всіх зацікавлених осіб — клієнтів, постачальників, власників, працівників, місцевих громад, влади), а значить передбачає: планування (прогнозування, передбачення) змін; виявлення найприйнятніших альтернатив розвитку; організування ресурсів (людей, фінансів, інформації тощо); координування, мотивування, контролювання. Відповідно, маємо висунути гіпотезу про можливість запровадження на підприємстві економічного управління диверсифікацією діяльності, яке дозволить:

— виявляти можливості розвитку підприємств за умов переходу української економіки до постіндустріального етапу та обґрунтовувати вибір економічно привабливих альтернатив;

— впроваджувати ефективні методи управління диверсифікацією діяльності підприємства як «стратегічним процесом» (на відміну від «проекту») розвитку підприємства, у т. ч. на засадах сталого розвитку (від англ. Sustainable development);

— цілеспрямовано створювати організаційно-економічну модель диверсифікації діяльності підприємства.

Ці та інші питання тільки очікують на своє вирішення та утворюють перспективні напрями наукових досліджень.

Література

1. Ansoff I.H. Synergies and Capabilities Profile. — New York: Penguin Books. — 1965. — 626 pp.
2. Porter M.E. Competitive Strategies: Techniques for Analyzing Industries and Competitors. — New York: Free Press, 1980. — 628 p.
3. *Наливайко А.П.* Теорія стратегії підприємства. Сучасний стан та напрями розвитку: Монографія. — К.: КНЕУ, 2001. — 227 с.
4. *Шериньова З.С.* Стратегічне управління: Підручник. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2004. — 699 с.
5. *Паздрій В.* Теоретичні і прикладні аспекти розгортання проактивної поведінки підприємства / В.Я. Паздрій // Стратегія економічного розвитку України. — К.: КНЕУ, 2015. — №37. — С. 25—36.

УДК 656.13

e-mail: hrysjuk@ukr.net

Грисюк Юрій Сергійович

к.е.н., доцент кафедри транспортного права та логістики,

Лабу́та Артем Віталійович

асистент кафедри транспортного права та логістики,

Данилов Олександр Олександрович

аспірант кафедри транспортного права та логістики,

Національний транспортний університет,
Київ, Україна

Hrysiuk Yuri S.

Ph. D., associate professor of logistics and transport law National Transport University, Kyiv, Ukraine

Labuta Artem V.

National Transport University, Kyiv, Ukraine

Danylov Alexander O.

Postgraduate student transport law and logistics, National Transport University, Kyiv, Ukraine

ВЗАЄМОДІЯ, ІНТЕГРАЦІЯ ТА ПАРТ-НЕРСТВО СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ

COOPERATION, PARTNERSHIP AND INTEGRATION OF BUSINESS ENTITIES MOTOR TRANSPORT

Анотація. Трансформаційні процеси в економіці та становлення ринкових відносин в Україні, сприяли зменшенню кількості великих підприємств транспорту і збільшенню малих, що мають 1—2 транспортні засоби і не в змозі утримувати власну виробничо-технічну базу для обслуговування рухомого складу. Дані зміни визначають

Summary. Transformation processes in economy and development of market relations in Ukraine, contributed to reducing the number of large transport and small increase with 1—2 vehicles and unable to hold their own production and technical base for maintenance of rolling stock. These changes recognize the importance of implementing